

РЕЗЮМЕТА

**на публикациите на доц. д-р Георги Леонидов Георгиев
за участие в конкурс
за академична длъжност „професор”
по шифър 01.08.14. География на рекреацията и туризма
(Туристически ресурси),
обявен в Държавен вестник бр. 7/ 26.01.2010г.**

1. ХАБИЛИТАЦИОНЕН ТРУД

1.1. Георгиев Г., 2010. Екотуризм в защитените територии в България – състояние и перспективи.

Хабилитационният труд е обсъден и приет на разширено заседание на катедра „Туризм” при Стопански факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” - Благоевград, проведено на 19 Май 2010 г. (Протокол № 6/19.05.2010 г.).

Хабилитационният труд отразява дългогодишната работа на автора по отношение опазване на защитените територии и съдържащият се в тях генетичен фонд и проблемите по рекреационното им усвояване. Значителна част от него е публикуван в монографичните издания на автора – “Националните и природните паркове и резерватите в България” (2004 г.) и “Природа под закрила” (2010 г.), а така също и множество статии, издадени в редица научни списания и сборници у нас и в чужбина – Хърватия, Полша, Русия, Румъния, Украйна, Сърбия, Македония, Словакия и др.

При разработване на хабилитационния труд авторът е изхождал от концепциите за устойчиво развитие, устойчив туризм и свързаните с тях алтернативни форми на туризм. Уточнени и доразвити са някои основни понятия в тази област.

Изхождайки от позицията, че екотуризмът, като една от най-разпространените форми на алтернативен туризм е преди всичко туризм в защитените територии и защитените зони от Европейската екологична мрежа NATURA 2000, в работата е направен задълбочен анализ на възникването и развитието на мрежата от защитени територии в различните региони на планетата. Разгледани са и някои теоретични проблеми по отношение на тяхната класификация, стопанисване и устройство. Особено внимание е обърнато на функционалното зонироване на националните и природни паркове.

Цялостната концепция за рекреационно усвояване на тези територии е изградена на базата на анализа на различните международни конвенции, директиви, програми и споразумения, по които България е страна.

Направен е анализ и на досегашното развитие на мрежата от защитени територии в България, като е акцентирано на негативните последствия при тяхното рекреационно усвояване, както при зимните ски центрове, така и при развитието на морския рекреативен туризм. Особено място заема характеристиката на биологичното

разнообразие на националните и природни паркове и част от защитените местности и на намиращите се в техните граници културно-исторически паметници. Същите са разгледани като ресурс за развитието на екологичния туризъм.

В последната част на хабилизационния труд е предложена система от критерии и индикатори за рекреационна оценка на защитените територии в България. Същите са апробирани по време на работата по българо-швейцарски проект по същата тематика (2001 – 2004), където авторът участва като експерт. В заключение в работата са направени редица изводи и препоръки, които могат да залегнат при по-нататъшното развитие на стратегията за развитие на устойчив екотуризъм в България.

2. КНИГИ, МОНОГРАФИИ

2.1. Георгиев Г., 2004. Националните и природните паркове и резерватите в България. Изд. Гей – Либрис, София, България, 295 стр

Монографията „Националните и природните паркове в България” е първото издание у нас след приемането на Закона за защитените територии (1998 г.) и Закона за биологичното разнообразие (2002 г.), което разглежда биологичното разнообразие на най-ценните в природонаучно отношение екосистеми и режимите на стопанисване, управление и рекреационно използване. Книгата се състои от три части. Първата е озаглавена „Възникване, състояние и развитие на проблема за опазване на биологичното разнообразие в Европа и други континенти”. От особено значение тук е изясняването на някои теоретични проблеми в областта на конзервационната природозащита. Изходна база за това се явява новоприетата класификация на защитените територии на IUCN (1994). Разгледани са основните теоретични проблеми при извършваните функционални зонирания на националните и природни паркове, както и особеностите при рекреационното им усвояване. Особено внимание е обърнато на особеностите при развитието на мрежата от защитени територии в отделните страни и континенти.

От изключително значение за опазване на биологичното разнообразие и рекреационното му използване е международното сътрудничество. Разгледани са всички международни конвенции, директиви, програми и споразумения в тази област.

Втората част на монографията е озаглавена „Националните и природните паркове и резервати в България”. Тук е направена историческа ретроспекция на възникването и развитието на мрежата от защитени територии в България и е обърнато внимание на най-честите поражения при стопанското и рекреационното им използване. Особено внимание е отделено на съвременното състояние на мрежата от защитени територии у нас. Дефинирани са новите категории защитени територии. Разгледани са особеностите на тяхното стопанисване, управление, функционално зонирание и рекреационно използване. Направена е инвентаризация на националните и природни паркове, резервати, поддържани резервати и защитени местности. Поради характера на изданието не са разгледани природните забележителности. Направени са някои предложения по отношение на бъдещото развитие на мрежата от защитени територии у нас.

В последната, трета част на книгата е разгледано биологичното разнообразие на защитените територии в България. Това е направено по биогеографски области и подобласти. За целта е използвана схемата за биогеографско райониране на България на Б. Груев и Б. Кузманов (1994). Това е и първият опит у нас защитените територии да бъдат класифицирани на биогеографска основа. Разгледани са и туристическите ресурси на националните паркове, природните паркове и защитените местности у нас.

Книгата бе издадена в тираж 1 500 бройки, който бе напълно изчерпан. Тя е основно учебно помагало за студентите от Софийския университет - Биологическия и Геолого-Географски факултети, Лесотехническият университет, Нов български университет, Пловдивския университет, Югозападен университет и редица други, а така също и за специалистите, работещи в системата на Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и храните – Изпълнителната агенция по горите, Дирекции на национални и природни паркове, неправителствени организации и т.н.

2.2. Георгиев Г., 2010. Природа под закрила. Изд. Гей – Либрис, София, България, 288 стр.

Монографията в значителна степен представлява основно преработено и допълнено издание на книгата на същия автор „Националните и природните паркове и резерватите в България” (2004 г.). Това, което съществено я различава от предишното издание е включването на „Индекс на растителните и животински видове срещащи се в защитените територии в България”, на български и латински. Нов момент е и обширно разработения речник на термините, използвани в монографията. Значително е обновена и използваната литература и снимков материал. За разлика от предишното издание, поради големия обем на изданието, не е включена характеристика на природните забележителности и защитените местности, които са обект на друго, отделно издание. Книгата е в тираж 1 000 броя и е предназначена за същите висши училища и ведомства, както и предишното издание. Същата с успех може да се използва и от масовия читател, тъй като е написана на достъпен език. Онова, което прави ценно това издание е това, че то е съобразено с всички новопоети ангажменти от България по отношение на опазване на биологичното разнообразие и изграждането и доусъвършенстването на мрежата от защитени територии и териториите от европейската екологична мрежа NATURA 2000. В книгата са отразени и всички новопостъпили данни по отношение на биологичното разнообразие, които са използвани при изработване на планове за управление или публикувани в работите на най-изтъкнатите наши ботаници, зоолози, лесовъди и т.н. Направен е и нов анализ на туристическите ресурси на националните и природни паркове в България. Обновени и актуализирани са и всички таблици. По същество, това се явява съвсем нова книга, тъй като информацията е обновена над 80 %. В изданието са отразени и част от теренните наблюдения, извършени от автора в защитените територии в България и някои препоръки по отношение стопанисването, управлението и рекреационното използване на тези територии.

3. УЧЕБНИЦИ

3.1. Георгиев Г., Р. Мадгерова, 2010. Въведение в туризма Първа част, Университетско издателство, ЮЗУ «Неофит Рилски» Благоевград, България, 317 стр.

Учебникът «Въведение в туризма - първа част» е предназначен за студенти от специалност «Туризм» при Стопански факултет на ЮЗУ «Неофит Рилски» - Благоевград. Написан е съгласно утвърдената учебна програма по едноименната дисциплина. Голяма част от включените в това издание раздели са в обем, надвишаващ изискванията за подобен род учебни пособия, което го прави приложим и за специалистите от туристическите предприятия у нас, обучаващите се в различни

магистърски програми или в различни форми на повишаване на квалификацията на персонала в туристическия бранш.

В учебника са застъпени 12 теми от учебната програма. Доц. Д-р Георги Георгиев е автор на следните глави:

1. Поява и развитие на теорията на туризма (1 -22 стр.);
2. Същност, определение и съдържание на туризма (23 – 104 стр.);
3. Историческо развитие на туризма. Водещи тенденции и фактори, определящи развитието на съвременния туризъм (105 -129 стр.);
4. Роля и значение на туризма (130 - 137 стр.);
5. Проблеми и конфликти в развитието на съвременния туризъм (138 - 164 стр.);
6. Туристическо място (175 – 213 стр.);
7. Материална база на туризма (280 – 292 стр.);

Другият автор, доц. д-р Рая Мадгерова е автор на следните раздели:

1. Туристическо потребление (165 – 174 стр.);
2. Туристическо търсене и предлагане. Равновесие на туристическия пазар (214 – 240 стр.);
3. Туристическо предлагане (241 – 261 стр.);
4. Туристически продукт (262 – 279 стр.);
5. Човешки ресурси в туризма (293 – 307 стр.).

През месец ноември 2011 г. предстои да излезе втората част на това учебно пособие. Същото ще разгледа темите за икономическата ефективност на туризма и раздела «Институционални и организационни основи на туризма», в това число Туристическа политика, Носители на туристическата политика, Планиране на туризма и Туризмът в условия на различни пазарни структури.

3.2. Георгиев Г., Н. Апасотлов, 2007. Туристически ресурси. Учебник за ВУЗ. Университетско издателство ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, България, 470 стр.

Учебникът „Туристически ресурси“ е предназначен за студентите от специалност “Туризъм” в ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград. Същият може да се ползва с успех и от студентите от същата специалност и в другите висши училища у нас, а така също и от специалисти, работещи в областта на туризма. Двамата автори са дългогодишни преподаватели по тази дисциплина в ЮЗУ „Неофит Рилски” и Икономическия университет в гр. Варна.

Доц. д-р Георги Георгиев е автор на разделите туристически ресурси на релефа, климата, водите, растителността и животинския свят, българското природозащитно законодателство и развитието на туризма и международните договори и конвенции.

Доц. д-р Найдено Апостолов е разработил изцяло разделите антропогенни туристически ресурси, опазване на туристическите ресурси, туристически територии и райони, основни класификации (типологии) на рекреационно-туристическите ресурси, ски писти, равнини, котловини, долини, плажове (без Българското Черноморско крайбрежие), пещери, скални фигури, морски брегове.

Плод на съвместна разработка от двамата автори е разделът „Рекреационно – туристически ресурси”.

Полезността на придобитите знания по тази дисциплина за студентите – бакалаври от специалност „Туризъм” се изразява в подробното опознаване на генезиса, формите, класификацията и функциите на първичния генератор на интереса на туристите – туристическите ресурси. Без тях няма туристическа атрактивност, не може

да се появи стремеж за пътуване и посещение, а това по същество означава, че без ресурсите няма да има туризъм. Тези знания ще спомогнат за по-доброто усвояване и адаптиране на ресурсите към изискванията на туристите, ефективно и екологосъобразно въвеждане на нови ресурси, разнообразяване на туристическото предлагане. Специфичен географски нюанс и принос в ефективното развитие на туризма имат въпросите за разполагането на ресурсите и оптималните им териториално-функционални връзки с други обекти и явления, които могат да подпомагат, но и да пречат на туризма.

Трябва да се подчертае, че част от разделите от учебника добиха по-особен, монографичен характер – нещо, което се утвърди в много университети през последните едно-две десетилетия. Поради изчерпване на тиража, есента на учебната 2011/2012 г. предстои издаването на второ основно преработено издание.

4. СТАТИИ В СПИСАНИЯ И СПЕЦИАЛИЗИРАНИ НАУЧНИ ИЗДАНИЯ

4.1. Георгиев Г., 2001. Нов закон за защитените територии. В списание «Обучение по география», кн. 3, София, България, стр. 3- 18

Ръководейки се от факта, че екотуризмът е преди всичко туризъм в защитените територии и териториите от европейската екологична мрежа, в тази публикация е направен анализ на еволюцията на отделните категории защитените територии в България. Подчертано е, че въпреки постигнатите успехи, във все още действащия до 1998 г. Закон за защита на природата (1967 г.) и Правилника за приложението му (1969 г.) е имало редица постановки, които са го правили неприложим към новите условия. Ето защо в резултат на многогодишните усилия на специалистите, работещи в областта на природозащитата и опазване на биоразнообразието и направените десетки обществени обсъждания и експертни съвети бе приет нов Закон за защитените територии (1998 г.), напълно отговарящ на международно приетата класификация в тази област от IUCN (1994). Въведени са шест категории защитени територии – резервати, национални паркове, поддържани резервати, природни забележителности, природни паркове и защитени местности. В статията са разгледани особеностите в дефинициите на новите категории защитени територии. Изказани са и редица съображения по отношение корекцията на мрежата от защитени територии у нас. Това се налагаше и от факта, че историческите места бяха ликвидирани като защитени територии и се налагаше една немалка част от тях да получат статут на защитени местности. По-късно, с приемането на Закона за биологичното разнообразие (2002) бяха премахнати буферните зони около резерватите и поддържаните резервати и на тях се даде статут на защитени местности, което бе основната причина тази категория защитена територия да се превърне в най-многобройната у нас. В статията се акцентира и в чисто теоретичен аспект на основните разлики между националните и природните паркове. Направени са и редица предложения по отношение на тяхното стопанисване и управление. Разгледани са и като ресурс за развитие на туризма.

4.1.Георгиев Г., 2002. Обща характеристика на съвременната флора и растителност на България. В списание „Обучението по география”, кн. 2, София, България, стр. 14 – 28

С бурното развитие на туристическия отрасъл през последните няколко десетилетия, наред с другите стопански дейности, туристическата индустрия доведе до

немалко посегателства върху природните екосистеми и съдържащия се в тях генетичен фонд. Различните международни организации реагираха своевременно на тези заплахи и бяха приети редица международни договори, конвенции, директиви и програми, касаещи опазването на биологичното разнообразие, включително и съвременната флора и растителност. България е една от страните с най-богато биологично разнообразие. Разположена в югоизточната част на Балканския полуостров, страната ни се отличава с твърде специфични геоложки, геоморфоложки, хидроклиматични и почвено-биогенни особености. Наблюдаваното разнообразие определя в значителна степен и особеностите на растителната ѝ покривка. В резултат на природоисторическия формообразователен процес, започнал през мезозоя, преминал през терциера и продължаващ и до днес е образувана съвременната растителност. Тя е претърпяла значителни изменения през плейстоцена и разширила ареала и видовото си разнообразие през холоцена. В статията е наблегнато на факта, че отличителна черта на българската биота, в това число и на съвременната флора и растителност, е нейният ендемичен и реликтен характер. Растителните ендемити включват 170 български вида и 100 подвида, както и 200 балкански ендемични вида и подвида. Българските ендемити съставляват 4,9 % от флората на страната, която я прави една от най-уникалните в това отношение в Европа. Процентът се увеличава значително, ако се прибавят и ендемичните подвидове – 8 %. Разпространението на българските ендемични видове и подвидове е свързано главно с планините, което поставя остро въпроса по отношение тяхното опазване при рекреационното им усвояване. Набляга се на факта, че ендемизмът на територията на България отразява специфичността и особеностите на нейната флора. Тясно регионалният български ендемизъм доказва, че територията на страната е богата на характерни екологични ниши и има разнообразна фитогенетична и фитоклиматична история. В статията е засегната обширно и друга съществена особеност на съвременната естествена растителност на България, а именно наличието в състава ѝ на значителен брой растения, а също и на растителни съобщества със стар произход – така наречените реликти. Към реликтните елементи се отнасят много видове висши растения. Особен интерес представляват видовете с терциерна възраст, които са най-старите у нас. Реликтните видове и съобщества имат голямо значение за изясняване произхода и развитието на естествената растителност, а оттам и на стратегията за опазване. Обърнато е внимание и на широкото разпространение в растителността на България и на вторични (производни) от различен порядък растителни съобщества. Тяхното формиране е повлияно в значителна степен от негативната антропогенна намеса.

В заключени в статията са направени и редица изводи и препоръки.

4.3. Георгиев Г., 2002. Фаунистична характеристика на България. В списание „Обучение по география” кн. 5-6, София, България, стр. 9 -20

В статията се набляга на факта, че особеното геологично минало и географско положение на България са обусловили формирането на сравнително богато разнообразие от животински видове. Макар и недостатъчно изследвана на този етап, в състава на българската фауна са установени около 29 000 вида, като се смята че реалният им брой е над 56 000 вида. Гръбначните животни представляват 2,5 % от състава на българската фауна, като включват 736 вида. Цялото това разнообразие много често е подложено на негативното влияние на човека. Особено ярко това личи при рекреационното усвояване на тези територии. В статията е направен анализ на рибната и херпетологична фауна (фауна от земноводни и влечуги) на страната. Обърнато е

внимание на географското им разпространение, като е наблегнато на природозащитния статус на редица видове от разглежданите систематични единици.

4.4. Георгиев Г., 2005. Критерии и индикатори за рекреационна оценка на биологичното разнообразие на защитените територии в България. Сп. Проблеми на географията кн.3-4, БАН, София, България, стр.65-85.

Статията отразява резултатите от работата на автора като експерт по изпълнението на международния Швейцарско-български институционален проект по програма SCOPES към SNSF, с участието на представители на Молдова и Хърватия, на тема „Усъвършенстване на научнопознавателната база за устойчиво управление на рекреационните ресурси”. Представените в проекта материали по проблемите на устойчивия туризъм като цяло и на екотуризма в частност – на примера на защитените територии, са резултат от няколкогодишните изследователски усилия на многобройния и твърде разнороден екип от специалисти, създаден за изпълнение на научната програма по проекта. Предложените специализирани разработки от различни автори изграждат една цялостна критериално-индикаторна система в теоретичен аспект, отговаряща на научната концепция на проекта за устойчиво развитие на туризма, с оглед постигането на максимален екологичен, социален и икономически ефект на местните общности.

Изхождайки от тези позиции в статията е представена система от критерии и индикатори за рекреационна оценка на биологичното разнообразие в защитените територии (национални и природни паркове и защитени местности). Като основа е използвана матрица на категориите за устойчив туризъм (Йорданова и др., 2004).

При оценка на растителността и животинския свят на защитените територии са въведени четири критерия – наличие, уникалност, консервационна значимост и атрактивност. Значимостта на всеки един от тях се определя по определен брой индикатори. Приложена е бална оценка от I-V.

В работата е направен опит да се разработят и съответните критерии и индикатори за оценка на степента на въздействие и изменение при рекреационното усвояване на защитените територии у нас. За оценка състоянието на някои туристически трасета и обекти се използва системата на екотестовите. Тя се прилага за обективизиране на оценката на състоянието на природната среда в даден момент, позволява сравнение на оценките, направени по различно време и превръщането им в цифрови стойности. Дава се възможност и за по-лесно сравнение на различните зони от по-големите защитени територии и влиянието на различен спектър от заплахи. За основа е използвана системата от екотестове разработена от Вальовска и Пеев (2003). Направен е и опит да бъдат изведени и съответните показатели, отнасящи се до рекреационния капацитет на защитените територии.

4.5. Георгиев Г., 2006. Някои проблеми на рекреационното усвояване на защитените територии в България. Сп. “Управление и устойчиво развитие”, кн.1-2/2006, ЛТУ, София, България, стр.203-212.

В настоящето изследване е направен анализ на условията в защитените територии в България и проблемите при тяхното използване. Най-голям рекреационен потенциал имат националните и природните паркове, а не на последно място и така наречените рамсарски територии. Предложена е методология за оценка на тези територии.

Ключови думи: национален парк, защитени територии, рамсар територии

4.6. Georgiev G., D. Stoilova, 2006. Protected territories in Bulgaria and development of tourism. В сп. “Икономика и управление”, Год. 2, бр.2, ЮЗУ “Н. Рилски”, Благоевград, България, стр.33-44.

Настоящата статия си поставя за цел да представи и изучи основните категории защитени територии от глобална и национална значимост. Направена е характеристика на основните категории защитени територии в България, а именно резерватите, националните и природни паркове, защитените местности и природните паметници. Това са територии, които имат огромен рекреационен потенциал и са основа за развитието на екотуризма. Посочени са главните дестинации за развитие на този вид туризъм и е направен анализ на основните предизвикателства за развитието му в България.

Ключови думи: екотуризъм, туристическа дестинация, защитени територии, национални паркове и природни паркове

4.7. Georgiev G., 2007. NATURA 2000 as a multiplying factor in the recreational usage of Bulgaria’s tourism resources. В сп. “Икономика и управление” , кн.3, ЮЗУ “Н.Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, стр.20-27

Европейската екологична мрежа NATURA 2000 е създадена с цел дългосрочна защита и опазване на различни видове естествени местообитания и популации от видове от европейска значимост. Отличителна черта на българската флора, на съвременната и естествена растителност, е нейният ендемичен и реликтен характер. Заради своето специфично местоположение в Западна Палеарктика на Балканския полуостров, България притежава изключително интересна фауна. Вземайки предвид богатото биологично разнообразие, едно от изискванията към България, отправено от Европейския съюз в процеса на нейното присъединяване, съгласно Глава 22 „Околна среда”, Сектор „Опазване на природата”, бе свързано с изготвяне на списъци със защитени зони. Списъците трябваше да бъдат изготвени до края на 2006 г. и с тях се цели изграждането и поддържането на мрежа от територии, отговарящи на целите и структурата на зоните на Европейската екологична мрежа NATURA 2000.

Ключови думи: Европейска екологична мрежа NATURA 2000, Директива за птиците, Директива за местообитанията

4.8. Georgiev G., 2008. International treaties and conventions of conservation of biodiversity, as a limiting factor of the natural tourist resources utilization in Bulgaria. В сп. “Икономика и управление” кн.1, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, стр.38-47.

Съвременното развитие на туризма показва, че освен положителна роля, намираща израз в икономически и рекреационни ползи, туризмът може да окаже и негативно влияние върху околната среда. Негативните ефекти засягат всички компоненти на околната среда и най-вече природата. Най-разпространените форми на туризма (зимните и водни спортове и морската рекреация) са силно зависими от най-чувствителните компоненти на природата – планините и морското крайбрежие. Този факт, заедно с глобалната грижа за природата и потребността от здравословен начин на живот, включително екологично чиста околна среда, поставя необходимостта от

търсене на нови, атрактивни форми на туризма и следователно нова политика за стратегическо развитие на туризма в страната. В същото време, някои от най-ценните местообитания бяха презастроени през последното десетилетие, което повлия негативно на биологичното разнообразие. Международните конвенции, директивите и споразуменията, в които България е страна, представляват една от възможностите за прекратяване на урбанизацията в тези територии.

Настоящата статия има за цел да направи анализ на основните международни споразумения, подписани от България, в контекста на възможни ограничения и възможности за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Ключови думи: международни конвенции и споразумения, алтернативен туризъм.

4.9. Georgiev G., M. Vasileva, 2008. Development trends in the tourism interchange between Bulgaria and countries the Balkan region. В сп. “Икономика и управление” бр.4/2008, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България стр. 59-70

Българският туризъм отчита стабилни темпове на развитие през последното десетилетие. Бързият растеж превърна българския туризъм в приоритет едновременно за държавата и бизнеса. През 2007 г. България бе изправена пред ново предизвикателство, което несъмнено ще повлия върху по-нататъшното ѝ развитие. Официалното ѝ присъединяване към Европейския съюз на 01.01.2007 г. има доста противоречиво влияние върху туристическата индустрия, касаещо неговата атрактивност пред съществуващи и потенциални целеви пазари.

Ситуацията изглежда дори още по-усложнена с настъпването на глобалната икономическа и финансова криза, която навлиза в Европа. От гледна точка на икономическата несигурност и свиването на бизнес дейностите, България е изправена пред дилемата да оцени кои са най-важните ѝ емитивни пазари. Логично, възниква въпроса – каква е ролята на Балканските страни за настоящата и потенциална ситуация на туризма в страната.

Настоящото изследване има за цел да направи анализ на силните и слабите страни, които среща страната по отношение на своя входящ и изходящ туризъм от и към страните от Балканския полуостров.

Ключови думи: изходящ туризъм, входящ туризъм, ретроспективна и потенциална оценка на туризма

4.10. Georgiev G., M. Vasileva, 2009. World cultural and natural heritage sites in the countries of the Balkan region and tourism development. В сп. “Икономика и управление” кн.1, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България стр.63 – 77

Обектите на Световното наследство са носители на изключителна културна и природна значимост за целия свят. Те представляват живата връзка с миналото и са завещанието на човечеството към бъдещите поколения. Тяхното промотиране и популяризиране със средствата на устойчивия туризъм може да даде положителни резултати в две основни насоки – от една страна това ще допринесе за развитието на туризма и ще повиши неговата рентабилност, а от друга ще гарантира опазването на тези места.

Целта на настоящия доклад е да се отграничат възможностите на страните от Балканския регион да интегрират обектите от световното наследство, намиращи се на

тяхна територия в рамките на своята туристическа визия. Посредством трансгранично сътрудничество и съвместни усилия в управлението и политиката на устойчивия туризъм, Балканските страни могат да се превърнат в атрактивни дестинации, благодарение на своята културна и природна автентичност и уникалност.

Ключови думи: Конвенция за Световно наследство, Списък на обектите от световно културно и природно наследство, обект на световното наследство, маршрут на световното наследство

4.11. Georgiev G., M. Vasileva, 2009. Bulgarian Ramsar sites as a resource for ecotourism development. В сп. “Икономика и управление” бр.2/2009, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, сс 34-53.

Биоразнообразието на България представлява солидна основа за развитие на екотуризма. В същото време екотуризмът подпомага всички свързани с него бизнес услуги, особено онези касаещи малки и средни бизнес инициативи. Тази форма на туризъм осигурява икономическо и социално участие на местните общности и справедливо разпределение на произтичащите от него отговорности и ползи. Екотуризмът освен това обхваща важни елементи от консервационното образование, интерпретация на природното и културното наследство и съгласуваност с всички форми на устойчивия туризъм.

Някои от най-интересните със своето биоразнообразие територии са влажните зони в България. Най-важните между тях са под закрилата на Рамсарската конвенция (Конвенцията за влажните зони с международна значимост, особено като местообитания на влаголюбивите птици).

Настоящото изследване проучва някои теоретични въпроси в областта на екологичния и устойчивия туризъм. Направен е анализ на биоразнообразието във всичките десет Рамсарски зони в България, с оглед тяхното използване като ресурс за развитие на екотуризма. Разработен е специален модел на система, промотираща екотуризма във влажните зони на България.

Ключови думи: екотуризъм, устойчив туризъм, влажни зони, Рамсарска конвенция, Рамсарски места

4.12. Georgiev G., M. Vasileva, 2009. Some problems and characteristics concerning ecotourism development in Bulgaria. В сп. “Икономика и управление” кн.3/2009, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, стр. 50-59

България е една от страните на европейския континент, която притежава изключително богато биоразнообразие, включващо растителни и животински видове. Наред със съществуващата мрежа от защитени територии и защитени зони, биоразнообразието представлява важна основа за развитие на екотуризма.

В настоящата статия под екотуризъм се разбира форма на туризъм, ориентирана към природата. Акцентът се поставя на факта, че през последните няколко години експертите, работещи в тази област гледат на него като инструмент за устойчиво развитие. В резултат на това, терминът екотуризъм се използва като дефиниция свързана с принципите на устойчиво развитие от една страна, а от друга, с него се обозначава отделен туристически пазарен сегмент. Направен е подробен анализ, проследяващ еволюцията на термина екотуризъм в глобален и локален мащаб. Обект на наблюдение са и някои от съществуващите проблеми свързани с неговото развитие в България.

Ключови думи: екотуризъм, устойчиво развитие, биоразнообразие, защитени територии, защитени зони

4.13. Georgiev G., R. Bozkova, 2009. Some features and problems in the development of rural tourism in Greece. В сп. “Икономика и управление” кн.3/2009, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, стр.64-67

В търсене на специфични възможности за разрешаване на проблемите и конфликтите, съпътстващи развитието на съвременния туризъм, е необходимо възприемането и реализацията на две съвременни концепции в туристическата практика – концепцията за развитие на устойчив туризъм и концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм.

В тази статия е направен исторически преглед на началото и развитието на селския туризъм в глобален и регионален мащаб. Проследява се еволюцията в дефинирането на тази концепция заедно със съвременното разбиране за характера на селския туризъм, като са посочени някои основни проблеми в неговото развитие.

Важна част от статията е отделена за обсъждане на проблемите в развитието и спецификите на селския туризъм в Гърция. Също така са взети под внимание местните особености на тази форма на алтернативен туризъм. Направени са някои препоръки, най-вече в сферата на трансграничното сътрудничество. Селският туризъм е възприет като средство за мобилизиране на икономиката на малките селища и общини, служещ за преодоляване на проблемите със заетостта на местното население и др.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативни форми на туризма, селски туризъм, агротуризъм, фермерски туризъм

4.14. Georgiev G., M. Vasileva, 2009. Integration of health-oriented industries (balneology, spa and wellness) in the scope of Bulgarian tourism. В сп. “Икономика и управление” бр. 4/2009, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, сс. 56-62

През последните десетилетия туризмът, ориентиран към здравето, се оценява като сегмент с нарастваща значимост в обхвата на глобалната туристическа индустрия. Бързо протичащите процеси на сегментация и фрагментация доведоха до обособяването на категории и подкатегории на здравния туризъм, като спа, уелнес и балнео туризъм. Широкото им разпространение в световен мащаб и потребителското удовлетворение са предпоставка за тяхната диференциация в независими индустрии, надхвърлящи туристическия сектор. Логично, възниква въпроса – каква е ключовата концепция за всяка от тези три индустрии? Как се възприемат в различните континенти и региони на света? Защо не съществуват единни концепции и дефиниции на спа и уелнес туризма по света? Каква е причината за изобилието от интерпретации, описващи техните обхват, мащаб, използвани средства и крайни продукти?

Този доклад прави анализ на най-значимите проблеми, свързани с дефинирането на спа, уелнес и балнео-ориентираните индустрии и техните специфики в туризма. Направени са някои препоръки и е предложен модел за тяхното развитие в България.

Ключови думи: спа, уелнес, балнео туризъм, туризъм, ориентиран към здравето

4.15. Георгиев Г., Васильева М., 2009. Ramsar sites in the countries of the Balkan region and tourism development. Обществено-научный журнал “ЮГ РОССИИ: экология, развитие, Махачкала, России, бр.4/2009, сс.211-216

Влажните зони са територии със специален режим на защита, заради своята изключителна значимост за опазването на някои животински видове и техните местообитания. Въпреки факта, че такива територии опазват ценни животински и растителни видове, те остават непознати за обществото, а техният ресурсен потенциал не се използва в оптимални граници. Въз основа на концепцията за развитие на устойчив туризъм, статията предлага модел за рекреационно усвояване, съобразен с целите на туризма посредством неговото развитие. Направен е анализ на Рамсарските зони в страните от Балканския полуостров. На базата на тяхната оценка и неоползотворени ресурси са дадени някои препоръки и заключения.

Ключови думи: Рамсарски зони, екотуризм, устойчив туризъм, биоразнообразие, орнитофауна

4.16. Георгиев Г., 2011. Някои особености и проблеми в развитието на селския и екологичен туризъм в България. В Сборник «Туризмът – предизвикателствата в условията на икономическа криза». Сборник от статии. Издателство Нов Български Университет, София, сс.307 – 326.

Търсенето на конкретни възможности за разрешаване на проблемите и преодоляване на конфликтите, съпътстващи развитието на съвременния туризъм, води до необходимостта от разработването, възприемането и прилагането в туристическата практика на две съвременни концепции - за развитието на устойчив туризъм и за развитието на алтернативни форми на туризъм. Концепцията за алтернативните форми на туризъм допълва концепцията за устойчив туризъм, нещо повече, тя разкрива някои от подходите за постигане на търсените резултати. Най-разпространените форми на алтернативен туризъм са екологичен, селски, културен, хоби- и яхтинг туризма и редица други.

В статията са разгледани основните проблеми и особености в развитието на селския и екологичния туризъм в България.

Застъпена е тезата, че селският туризъм се появява в следствие на популяризирането на селскостопански дейности с туристическа цел и интегрирането на туристически продукти в селска среда. Проследявайки историческото развитие на този вид туризъм е направен опит да се разграничат някои от основните понятия и термини в тази област, в това число зелен туризъм, агротуризм, фермерски туризъм и т.н.

Екологичният туризъм е разгледан преди всичко като туризъм в защитените територии, обявени по Закона за защитените територии (1998 г.) и защитените зони от Европейската екологична мрежа NATURA 2000. Акцентирано е, че при стопанисването на земите, попадащи в NATURA 2000 ще бъде наблегнато на обезпечаването на тяхното екологично, икономическо и социално устойчиво бъдещо управление, съвместимо с конзервационните цели на защитените зони. В много от случаите, присъствието или подновяването на редица традиционни и с благоприятно въздействие човешки дейности е от съществено значение за поддържане на биологичното разнообразие, особено в земеделските и горскостопанските региони. В контекста на туристическия отрасъл е идеята за устойчиво екологично, икономическо и социално развитие на защитените зони, включени в NATURA 2000, където може да бъде постигнато балансирано управление на различните туристически дейности в границите на тези територии. Последното намира израз в стратегическото планиране и мениджмънт на дейностите, които могат да бъдат реализирани в осемте туристически района на територията на България.

4.17. Георгиев Г., Васильева М., 2009. Характеристика определения, регулирования и управления охраняемых районов Болгарии. Экосистемы Крыма, их оптимизация и охрана, 2009. Вып. 1 (20), Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского, Симферополь, Украина, стр. 180 - 200

Защитените територии в света представляват един от най-ефикасните инструменти за опазване на биоразнообразието. За съжаление, системата от такива територии в различните страни и континенти се различава по своя обхват. Тази диференциация от своя страна води до множество проблеми свързани с опазването на съществуващия генетичен фонд. На основата на класификацията на Международния съюз за защита на природата (IUCN, 1994), който дефинира различните категории защитени територии, настоящото изследване прави опит да изследва някои специфични особености при дефинирането на различните категории защитени територии в България (национални и природни паркове, резервати и поддържани резервати, природни забележителности и защитени местности) и успоредно с това анализира съществуващите проблеми, възникващи в процеса на тяхното управление и регулация.

В доклада се поддържа тезата, че дефиницията за защитена територия трябва да бъде изходен пункт за целите на нейното определяне. Според МСЗП (IUCN) под защитена територия се разбира територия от сушата или акватория, създадена с цел опазване и консервация на биоразнообразието, както и опазване на културните ценности, поддържани чрез законодателни и други средства. Тази дефиниция се отнася за всички защитени територии и всички категории трябва да са съобразени с нея. Необходимо е да споменем, че въпреки факта, че всички категории защитени територии отговарят на изискванията съгласно тази дефиниция, конкретните цели и задачи, заради които те са обявени са от различен характер. Главните цели на поддържане включват – научноизследователски дейности, запазване първичния вид на природата, консервация на видовете и генетичния фонд, поддържане функциите на природата, опазване на места и забележителности с природна и културна ценност, рекреация и туризъм, образование, дългосрочно използване на природните екосистеми, поддържане на културни и традиционни особености.

В резултат на основните цели, комбинации и приоритети, в съответствие с изискванията на IUCN (1994), бяха определени следните форми на защита:

- I. Строг режим на защита – Природни резервати;
- II. Консервация на екосистемите и организация на туристическите и рекреационните дейности – категория Национални паркове;
- III. Защита на природни забележителности – Паметници на природата;
- IV. Консервация чрез управление – Защитени местности;
- V. Защита на ландшафтите – Защитени ландшафти;
- VI. Устойчиво използване на природните екосистеми – Защитени територии за използване на естествените им ресурси.

Проведеното изследване установи, че макар България да е една от първите страни, приели класификацията на Международния съюз за защита на природата (1994), са необходими още много усилия, за да може да отговори адекватно на тези изисквания както на теоретично, така и на практическо ниво. Последното включва основно въпроси, свързани с регулирането, защитата и управлението на тези територии.

Ключови думи: защитени територии, национални и природни паркове, резервати и поддържани резервати, защитени местности и природни паметници

4.18. Георгиев Г., Васильева М., 2010. Система защищенных территорий в Болгарии и реализация концепции устойчивого и

алтернативного туризма / The system of protected areas in Bulgaria in terms of the implementation of the concept of sustainable and alternative tourism, Обществено-научен журнал «Проблеми регионална екология», бр.2/2010г., Москва, Русия; (под печат)

Защитените територии заемат специално място в областта на устойчивото социално-икономическо и туристическо развитие на планетата. Международният съюз за защита на природата създаде специална класификационна система за категоризация на защитените територии, съобразно тяхната природо-научна и консервационна значимост. Освен опазването на ценни биологични видове и техните естествени местообитания, тези територии могат да изпълняват още една функция. Те могат да бъдат интегрирани и да спомогнат за устойчивото развитие на всички сфери на социално-икономическия живот на обществото.

Изследването има за цел да определи до каква степен и кои категории защитени територии в България могат да бъдат интегрирани в туристическия сектор на страната, за да допринасят по този начин за нейното устойчиво развитие. Екотуризмът е възприет като основно средство за постигане на тази цел. Две концепции лежат в основата на успешната ѝ реализация. Това са концепцията за развитие на устойчив туризъм и концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм. Тезата е, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм допълва концепцията за развитие на устойчив туризъм.

Ключови думи: биоразнообразие, защитени територии, екотуризъм, алтернативен туризъм

4.19. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Preservation of the floristic biodiversity in Bulgaria as an integral part of the concept of sustainable and alternative tourism development. В сп. “Икономика и управление” кн. 1/2010, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, стр. 74 - 87

Статията изучава концепцията за развитие на устойчив и алтернативен туризъм. Тя поддържа тезата, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм допълва концепцията за устойчив туризъм и нещо повече, тя разкрива някои от подходите за постигане на желаните резултати. Обект на наблюдение са някои специфични особености в развитието на една от най-разпространените форми на алтернативния туризъм, а именно екотуризма. Специален акцент е поставен на консервацията на флористичното многообразие в България в обхвата на концепциите за развитие на устойчив и алтернативен туризъм. Статията също така подкрепя тезата, че системата обхваща защитените територии и защитените зони по NATURA 2000 в България, която играе определена роля за дългосрочното опазване на елементите с най-голяма консервационна значимост, които са част от флористичното многообразие. Предложени са методи за рекреационна оценка на флористичното многообразие в защитените територии. Направени са и съответните заключения и препоръки.

Ключови думи: устойчиво развитие, устойчив туризъм, алтернативен туризъм, екотуризъм, защитени територии

4.20. Georgiev G., Y. Vasileva, 2010. Some prerequisites for the development of sustainable cultural tourism in the countries of Southeast Europe. В сп. “Икономика и управление” кн. 1/2010, ЮЗУ “Неофит Рилски”, Стопански факултет, Благоевград, България, стр. 99 - 117

Идеята за устойчиво развитие се появява като алтернатива на разрастващата се през последните няколко десетилетия екологична криза. Тя бе формирана през седемдесетте години на XX век, като постави акцент на връзката между околна среда и икономика.

Концепцията за устойчиво развитие доби популярност с доклада на Световната комисия за околна среда и развитие (1987), с който бе добавено човешкото измерение на този термин. Този документ катализира развитието на концепцията за устойчивост и бе повод за многобройни обсъждания касаещи неговия характер. Въпросите намериха решение в една или друга степен по време на Конференцията за околна среда и развитие (Рио, 1992), Йоханесбург (2002) и проведените форуми в периода 2002 – 2007 в Гьотеборг, Лисабон и Лайпциг.

Устойчивият туризъм е нова концепция, продължение на идеята за устойчиво развитие. Устойчивият туризъм си поставя за цел не само да минимизира влиянието върху околната среда, но също така и да формира туристическо възприятие преди и по време на пътуване, да способства за екологосъобразни туристически практики в стадия на формиране на туристическите пазари, генериращи туристи. Това е една еволюция в туризма, съобразена с интересите на домакините, от една страна и с интересите на посетителите, от друга. Всички дейности в зоната на посрещане трябва да са съобразени с капацитета на природните ресурси, т.е. да се следват принципите за оптимизация и икономия на използваните ресурси.

„Културният туризъм е вид туризъм, който използва като ресурс наследството – културни и природни ценности на околната среда, съхраняващи колективната памет на обществото” (ИКОМОС, 1999). Според Кръстев (2009) този вид туризъм се разделя на два подвида специализирани форми на туризъм – културен (вдъхновен от културното наследство и многообразие на живи култури) и екотуризъм (насочен към околната среда), които най-често имат общо поле на проявление в природни местности, богати на културно наследство. И двата вида туризъм имат за цел да постигнат устойчиви резултати, като не само използват, но и опазват ценността и автентичността на техните специфични и често невъзобновими ресурси. Следователно, тенденциите на развитие в културния туризъм до голяма степен отразяват тенденциите в ролята на културното наследство и туристическото развитие в света сега и в бъдеще.

На основата на концепцията за устойчиво развитие на туризма, настоящата статия прави опит да лансира идеята за изграждане на концептуален модел за воден културен коридор в крайбрежните участъци на Румъния, България, Турция и Гърция.

Ключови думи: устойчив туризъм, културен туризъм, развитие

4.21. Georgiev G., 2010. Balkan protected areas on development of sustainable and alternative tourism. В сп. Journal of Balkan Ecology, кн. 2/2010, София, България, стр. 180 - 193

Настоящото изследване има за цел да представи анализ на ситемата от защитени територии в страните от Балканския регион. Под наблюдение са различните консервационни режими и техните специфични особености в контекста на управление и регулация. Въз основа на биогеографските особености на защитените територии, съществуващите ендемични и реликтни видове, както и видове, които са обект на защита от различни конвенции, директиви и програми са направени някои препоръки за развитие на различни форми на алтернативен туризъм. Специален акцент е поставен на опита на България при създаването на мрежа от защитени територии включваща 3 национални парка, 11 природни парка, 50 резервата и 35 поддържани резервата, 500 защитени местности и 350 природни забележителности.

Предложена е възможност за съвместни туристически пакети в партньорство със съседните страни.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативни форми на туризма, екотуризъм, защитени зони, международни договори, конвенции

4.22. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Bulgarian areas of ornithological importance and ecotourism development. В сп. Geografski razgledi/Geografsko društvo na SR Makedonija, Issue 43, Skopje, Macedonia , pp. 133 – 144

Настоящата статия прави анализ на българската орнитофауна. Проследява се развитието на идеята и създаването на концепция за орнитологично важни места и тяхната роля като ресурс за развитието на екотуризъм в България.

Специален акцент е поставен на факта, че територията на България заема само 1,06 % от континентална Европа. В същото време на нейна територия са установени 382 вида птици или 74 % от видовия състав на континента. В абсолютни стойности общият брой на птиците в Европа възлиза на 514, заедно с други 12 невключени в европейския списък. Имайки предвид, че 5,1 % от птиците в световен мащаб могат да бъдат открити на Стария континент, делът на същите в България е 3,8 %, което прави страната изключително важна за опазването на птиците в Европа и на планетата. Проведеният анализ разкрива, че 142 вида птици (36%) от българската орнитофауна имат неблагоприятен консервационен статус и 21 от тях са световно застрашени видове. Посочени са най-важните райони в страната с най-голяма концентрация на птици. Специално внимание е отделено на факта, че два от главните миграционни пътища минават през страната – Виа Понтика и Виа Аристотелис.

Обект на наблюдение са орнитологично важните места в България, които представляват едно от най-значимите места за опазване на орнитофауната. Основната задача на тези територии представлява изграждането на мрежа на биогеографски принцип, от първостепенно значение за дългосрочното оцеляване на редовно срещаните в страната популации на орнитологични видове.

В заключение е направено изследване на специфичните особености на екотуризма и на възможностите за интегриране на орнитологично важните места като ресурс за развитие на тази форма на туризъм.

Ключови думи: екотуризъм, устойчив туризъм, орнитологично важни зони, орнитофауна, консервация

4.23. Георгиев Г., Васильева М., 2010. NATURA 2000 и развитие туризма. В Обществено-научный журнал „Теоретическая и прикладная экология“, бр. 2/2010 г., гр. Киров, России, стр. 72 – 75

В статията е направен анализ на постигнатите резултати при изграждането на NATURA 2000 в България, също както и проблемите, произтичащи от връзката на тази мрежа с туристическите ресурси на страната. Направени са препоръки, насочени към страните от Балканския полуостров във връзка с тяхното бъдещо присъединяване към Европейския съюз.

Ключови думи: NATURA 2000, Директива за птиците, Директива за местообитанията, Екологична мрежа ЕМЕРАЛД, Бернска конвенция

4.24. Georgiev G., 2010. Rural and ecotourism development in scope of Bulgarian Tourism. В сп. Scientific Annals of the „Alexandru Ioan Cuza” volume LVIII, 2010 University of Iasi, Romania, pp. 325 - 339

Търсенето на специфични възможности, които да разрешат съществуващите проблеми и да допринесат за преодоляване на конфликтите, свързани с развитието на съвременния туризъм, изисква създаването на две концепции, които да бъдат възприети и приложени в туристическата практика. Първата концепция е свързана с развитието на устойчив туризъм, а втората си поставя за цел развитието на алтернативни форми на туризъм. Последната може да се приеме за продължение на концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Настоящата статия прави исторически преглед на създаването и развитието на селския и екотуризма в глобален и регионален мащаб. Обект на наблюдение е също и хронологичното развитие на двете дефиниции и съвременното разбиране за съдържанието на тези две форми на туризъм. Засегнати са някои основни проблеми в тяхното развитие. Направен е опит за оценка на мястото и значението на защитените територии и зони в контекста на селския и екотуризма.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативен туризъм, селски туризъм, екотуризм, защитени територии и защитени зони

4.25. Georgiev G., 2010. Some issues related to the recreational use of Bulgarian sites of ornithological importance and their potential for development of ecotourism. В сп. International scientific journal Turizam, Vol.14, Issue 2, University of Novi Sad, Serbia, pp.87 - 98

В статията се прави анализ на орнитофауната в България. Проследява се развитието на идеята за създаване на концепцията за орнитологично важни места и тяхната роля като ресурс за развитие на екотуризм в България.

Поставен е акцент върху факта, че територията на България заема само 1,06 % от територията на Европа. В същото време 382 орнитологични вида са установени на нейна територия, което е 74 % от общия видов състав, установен на континента. В абсолютни стойности общият брой на птиците в Европа възлиза на 514 и още 12, които не са включени в европейския списък. Имайки предвид, че 5,1 % от орнитологичните видове в света се срещат на Стария континент, делът им в България е 3,8 %, което превръща страната в изключително важна за опазването на птиците на Европа и на планетата. Направеният анализ установява, че 142 вида птици (36 %) от българската орнитофауна са с неблагоприятен консервационен статус и 21 от тях са световно застрашени видове. Посочени са най-важните региони, с най-голяма концентрация на орнитологичен състав. Специално внимание е отделено на факта, че два от основните миграционни пътища минават през страната – Виа Понтика и Виа Аристотелис.

Обект на наблюдение са също орнитологично важните места в страната, които представляват едни от най-важните места за защита на птиците. Основната цел на тези територии е изграждането на мрежа в биогеографски мащаб, която да е от изключителна важност за дългосрочното оцеляване на орнитологичните популации, редовно срещащи се в страната.

В заключение са проучени някои специфични особености на екотуризма и възможностите за интегриране на орнитологично важните места като ресурс за развитие на тази форма на туризъм.

Ключови думи: екотуризм, устойчив туризъм, орнитологично важни места, консервация

4.26. Georgiev G., 2010. The system of protected areas in Bulgaria in terms of the implementation of the concepts of sustainable and alternative tourism. В сп.

Защитените територии заемат специално място в устойчивото социално-икономическо и туристическо развитие на планетата. Международният съюз за защита на природата (IUCN) създаде специална класификационна система за категоризиране на такива територии съобразно тяхната научноизследователска и консервационна стойност и значение. Освен опазването на ценни биологични видове и техните естествени местообитания, тези зони изпълняват още една важна функция. Те могат да бъдат интегрирани и да допринесат за устойчивото развитие на всички сфери на социално-икономическия живот на обществото.

Настоящата статия има за цел да определи до каква степен и кои категории защитени територии в България могат да бъдат интегрирани в туристическия сектор на страната и по този начин да допринесат за нейното устойчиво развитие. Екотуризмът е смятан като основно средство за постигане на тази цел. В основата на успешната ѝ реализация са заложили две концепции. Това са концепцията за устойчиво туристическо развитие и концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм. Тезата е, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм е продължение и допълнение на концепцията за развитие на устойчив туризъм.

Ключови думи: биоразнообразие, защитени територии, екотуризм, алтернативен туризъм

4.27. Георгиев Г., Васильева М., 2010. Система защищенных территорий в Болгарии и реализация концепции устойчивого и альтернативного туризма /The system of protected areas in Bulgaria in terms of the implementation of the concepts of sustainable and alternative tourism. Във Вестника Новосибирского госуниверситета. Серия: социально-экономические науки, том 10, выпуск № 3, Новосибирск, России, с 76-86.

Защитените територии заемат специално място в устойчивото социално-икономическо и туристическо развитие на планетата. Международният съюз за защита на природата (IUCN) създаде специална класификационна система за категоризиране на такива територии съобразно тяхната научноизследователска и консервационна стойност и значение. Освен опазването на ценни биологични видове и техните естествени местообитания, тези зони изпълняват още една важна функция. Те могат да бъдат интегрирани и да допринесат за устойчивото развитие на всички сфери на социално-икономическия живот на обществото.

Настоящата статия има за цел да определи до каква степен и кои категории защитени територии в България могат да бъдат интегрирани в туристическия сектор на страната и по този начин да допринесат за нейното устойчиво развитие. Екотуризмът е смятан за основно средство за постигането на тази цел. В основата на успешната ѝ реализация са заложили две концепции. Това са концепцията за развитие на устойчив туризъм и концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм. Тезата е, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм се подчинява на принципите за устойчиво развитие на туризма.

Ключови думи: биоразнообразие, защитени територии, екотуризм, алтернативен туризъм

4.28. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. PAN Parks - the international network of protected areas and tourism development. В сп. "Икономика и управление",

Международните и регионални програми представляват солидна основа за сътрудничество, чиято цел е консервация на биоразнообразието и защитените територии в регионален и глобален мащаб. Тяхната роля за туристическия сектор стана още по-значима с приемането на концепцията за устойчив туризъм и концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм. Пан Паркс – европейската мрежа от защитени територии е един добър пример за подобен вид инициативи. Тя представлява мрежа от защитени територии, по-точно национални паркове, разположени от Северна Европа до Средиземноморието. Това е европейска неправителствена организация, създадена като инициатива на Световния фонд за диви животни (WWF) и холандската туристическа компания Молекатен груп. Пан Паркс опазват най-ценните незасегнати от човека природни територии на Стария континент чрез мрежа от паркове. Последните развиват устойчив туризъм в партньорство с местните общности.

Статията наблюдава най-важните точки на тази инициатива, прилаганите от нея сертификационни критерии, както и главните характеристики на съществуващото биоразнообразие в териториите на Пан паркс. Специален акцент е поставен на българските национални паркове Рила и Централен Балкан, които са възприети като ресурс за развитие на екотуризм.

Ключови думи: защитени територии, национални паркове, Пан паркс територии, екотуризм, устойчив туризъм

4.29. Georgiev G., 2010. Problems in recreational use of Bulgarian national parks. В сп. “Икономика и управление”, ЮЗУ “Неофит Рилски” кн. 2/2010, Стопански факултет, Благоевград, България, сс. 93 - 110

Защитените територии имат изключително важна роля в обхвата на концепциите за устойчиво социално-икономическо и туристическо развитие на планетата. Международният съюз за защита на природата (IUCN) създаде специална класификация с цел категоризация на защитените територии въз основа на техните природна стойност и значимост. Освен консервационната им функция и по-специално запазване на биоразнообразието и естествените хабитати, защитените територии изпълняват още една функция. Те могат да допринесат за устойчивото развитие на всички аспекти на социално-икономическото развитие на обществото.

Настоящият доклад има за цел да определи в каква степен националните паркове могат да бъдат обвързани с туристическия сектор. Обект на наблюдение са националните паркове, тъй като представляват една от най-предпочитаните форми на природозащита както в глобален план, така и в България. Тяхното участие от своя страна може да бъде използвано, за да допринесе за устойчиво развитие. Екотуризмът е считан за основен инструмент за постигане на горепосочените цели. Съществуват две концепции, които стоят в основата на успешната им реализация. Това са концепцията за устойчиво развитие, от една страна и концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм, от друга. Основната идея е, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм произтича от принципите за устойчиво развитие на туризма.

Ключови думи: защитени територии, национални паркове, функционално зониране, алтернативни форми на туризъм, екотуризм

4.30. Georgiev G., 2010. Opportunities for improvement of tourism activities in protected areas in Bulgaria. В монография „Service process improvement”, глава 5, издавана по случай 4th International Conference “Quality. Production. Improvement”, Institute of Production Engineering, Faculty of Management, The Czestochowa University of Technology in Poland, Czestochowa, Poland, стр. 79 - 97

Търсенето на специфични възможности, които да разрешат съществуващите проблеми и да съдействат за преодоляване на конфликтите, свързани с развитието на съвременния туризъм, поставя изискването за създаване на две концепции, които да бъдат възприети и приложени в туристическата практика. Първата концепция е свързана с развитието на устойчив туризъм, а втората с развитие на алтернативни форми на туризъм. Първата също може да бъде отнесена като продължение на концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Настоящото изследване прави исторически обзор на създаването и развитието на селския туризъм и екотуризма в глобален и регионален мащаб. Наблюдава се хронологичното развитие на двете дефиниции заедно със съвременното разбиране за съдържанието на тези две форми на туризъм. Засегнати са някои основни проблеми в тяхното развитие. Направен е опит за оценка на мястото и значимостта на защитените територии и защитените зони в контекста на селския и екотуризма.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативен туризъм, екотуризъм, защитени територии и защитени зони

4.31. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Conceptualization in the realm of spa and wellness tourism industry. В научен журнал Czech Hospitality and Tourism Papers issue 12/2010 на Institute of Hospitality Management, Прага, Чехия, сс. 149 – 160

Спа и уелнес туризма представляват две подкатегории на туризма, ориентиран към здравето, чиито пазарен дял нараства бързо през последните няколко години. В същото време развитието на спа и уелнес туризма е съпътствано от индивидуализиране на тези пазарни ниши, вариращи за различните държави по света. Този процес води до теоретични и практически различия, които са истинско предизвикателство за предприемачите, които инвестират в тях.

Настоящото изследване има за цел да обясни важността от създаването на спа и уелнес концепции, тяхното законодателно приложение и въвеждане на подходяща класификационна система на спа и уелнес центровете.

Ключови думи: спа и уелнес туризъм, здравен туризъм, балнеотуризм

4.32. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Conceptualization and classification of balneo, spa and wellness establishments in Bulgaria. В научен журнал UTMS Journal of Economics на University of Tourism and Management, vol. 1, no 2, Skopje, Macedonia, сс.37 – 44.

Настоящата статия прави анализ на произхода, развитието и консолидацията на здравния, спа и уелнес туризма в различните региони на света и в България. Специално внимание е отделено на етимологията на думите „уелнес” и „спа”, използвани като основа за диференциация на техните структурни елементи като туристически сегменти. Обект на наблюдение са някои теоретични въпроси, включително необходимостта от

изясняване на термините, използвани за тези форми на туризъм. Други въпроси с важно значение включват класификацията на здравните, спа и уелнес курортите, професионалното обучение на мениджърския и изпълнителския персонал и др. На основата на проведеното проучване и анализ са направени някои препоръки с цел понататъшното развитие на здравния, спа и уелнес туризма.

Ключови думи: здравен, спа и уелнес туризъм, класификация и продуктова специализация на доставчиците на здравни, спа и уелнес туристически продукти

4.33. Georgiev. G., R. Madgerova, 2010. Prerequisites for development of the small and medium-sized businesses in green tourism within the context of sustainability. In Ecosystems, their optimization and protection / Экосистеми их оптимизация и охрана. Таврический национальный университет им Вернадского, issue 3 (22)/2010. (под печат)

Идеята за устойчиво развитие е създадена като алтернатива на задълбочаващата се екологична криза през последните десетилетия. Оформиена през 70-те години на двадесети век тя включва три взаимосвързани измерения – екологична, икономическа и социална устойчивост. Следвайки политиката на ООН за устойчиво развитие Световната туристическа организация прави сериозни усилия за систематизиране на теоретичните знания за устойчивото развитие. Мерките имат за цел да насърчат развитието на устойчивия туризъм.

Статията прави опит да проследи еволюцията на термините „устойчив туризъм“, „алтернативни форми на туризъм“, „селски и екотуризм“. Освен това посочва причините за въвеждане на термина „зелен туризъм“, също както и необходимостта за развитие на тази форма на туризъм в контекста на устойчивостта. Зеленият туризъм е туризъм на малките и средни предприятия. Обект на наблюдение е ролята на малките и средни предприятия, както и предпоставките за тяхното развитие в областта на зеления туризъм. Използвани са резултати от анкетни проучвания, които служат за основа на направените изводи, определящи главните предпоставки за развитие на малките и средни предприятия в сферата на зеления туризъм, включващи техните икономически, управленски и екологични аспекти.

Ключови думи: устойчиво развитие, устойчив туризъм, алтернативни форми на туризъм, селски туризъм, екотуризм, зелен туризъм, предпоставки за развитие на малки и средни предприятия в областта на зеления туризъм

5. ПУБЛИКАЦИИ ОТ СБОРНИЦИ В КОНФЕРЕНЦИИ

5.1. Георгиев Г., 2005. Критерии и индикатори за рекреационна оценка на биологичното разнообразие на защитените местности в България. В “Туристическата наука и предизвикателствата на XXI век”. Сборник с доклади на научната конференция, посветена на 40 годишнината от създаването на спец. “Туризм”. Изд. “Наука и икономика”, ИУ – Варна, Варна, България, стр.58-71.

Основната цел на настоящото изследване е да представи система от критерии и индикатори за рекреационна оценка на биологичното разнообразие в защитените територии на България. Една от тези категории, силно развита и променяна през последните 2-3 години е представена от защитените местности (IV категория на IUCN).

Общото впечатление е, че България е една от страните в Европа с огромно биологично разнообразие. До 30 април 2005 г. в страната има 411 защитени местности,

покриващи 52 801 ха, които представляват сериозен ресурс за развитие на екотуризма. За оценка на растителността и животинския свят са използвани четири критерия:

- наличие;
- уникалност;
- консервация;
- атрактивност.

Представени са индикатори за рекреационния капацитет на защитените местности. Посочената методика е водеща стъпка в тази насока и ще осигури по-нататъшното им развитие.

Ключови думи: критерии, индикатори, защитени територии, рекреационна оценка

5.2. Georgiev G., 2006. Discussion on some problems concerning the development of rural tourism in Bulgaria. Ohrid, 30.03-01.04.2006 г. Сборник на трудове, научен симпозиум с международно учество “Руралният простор во новите развойни условия”; Ohrid, Macedonia, стр.631-639.

Статията е първа от поредицата публикации, в които авторът засяга някои от основните проблеми по отношение на възникването и развитието на концепцията за този вид туризъм като средство за стимулиране на икономиката на изостаналите в икономическо отношение региони. Наблегнато е на факта, че поради комплексната мотивация на явлениято и специфичното му развитие в отделните страни не съществува еднозначна дефиниция и терминология за този вид туризъм. Направен е опит да се допълнят съществуващите в тази област дефиниции според вижданията на автора и селският туризъм да се разглежда като едно по-широко понятие в сравнение с агротуризма, фермерския туризъм и др. С оглед характера на научната проява, където бе презентирана тази публикация, авторът е направил редица предложения по отношение на възможностите за практикуване на селски туризъм в малките населени места и е наблегнал на проблемите, които съществуват по отношение на инфраструктурата, кадровото обезпечаване и т.н.

Ключови думи: алтернативен туризъм, екологичен туризъм, селски туризъм, агротуризъм, фермерски туризъм.

5.3. Georgiev G., D. Stoilova, 2006. Protected areas in Bulgaria and development of tourism. Доклад на международния симпозиум “Tourizam I hotelska industrja” 2006. Novi trendovi u turisticcom i hotelskom menedzment, 03-05 svibnya 2006. Opatija, Croatia, p.1172 – 1179

Настоящият доклад има за цел да представи и изучи основните категории защитени територии с глобално и национално значение. Направена е характеристика на основните категории защитени територии в България - резервати, национални и природни паркове, защитени местности и природни паметници. Те са разглеждани като територии с голям рекреационен потенциал и основа за развитие на екотуризъм. Посочени са главните екотуристически дестинации и заедно с това е направен анализ на ключовите предизвикателства, стоящи пред развитието на екотуризма в България.

Ключови думи: екотуризъм, туристическа дестинация, защитени територии, национални паркове, природни паркове

5.4. Georgiev G., D.Stoilova, 2007. Protected territories in Bulgaria as a stimulus for national and international tourism. "Tourism in the new millennium", Collected Papers, International Scientific Conference 15th Anniversary of the Establishment of the Major of Tourism Faculty of Economics South-West University of Neofit Rilsky, volume 2, June 18-20, 2007, Blagoevgrad, Bulgaria, University Press, 2007, South-West University of Neofit Rilsky, Blagoevgrad, Bulgaria, pp.182-188.

Статията е предназначена да представи и изучи основните категории защитени територии от глобална и национална значимост. Изведени са характеристиките на основните категории защитени територии в България, а именно резервати, национални и природни паркове, защитени местности и природни паметници. Представени са като територии с голям рекреационен потенциал и база за развитие на екотуризъм. Посочени са главните дестинации за екотуризъм и паралелно е направен анализ на ключовите трудности, срещани в развитието на екотуризма в България.

Ключови думи: екотуризъм, туристическа дестинация, защитени територии, национални паркове, природни паркове

5.5. Georgiev G., 2007. Protected Territories in Bulgaria as a Stimulus for the National and International Tourism. International conference "Dialogue of Public and Private Representatives about Partnership in Tourism", Book of Abstracts, Bratislava, May, 3-4, 2007, pp.278 – 285

В публикацията е представена системата от защитени територии в България – национални и природни паркове, резервати и поддържани резервати, защитени местности и природни забележителности. Разгледан е и техният природозащитен статус и съвременното състояние на мрежата от защитени територии в България. Авторът е застъпил тезата, че изходен пункт при определяне категориите защитени територии трябва да бъде дефиницията за защитена територия. Според определението на IUCN (1994) това са територии от сушата или акватории, предназначени специално за защита и запазване на биологичното разнообразие, а също и на природните и свързаните с тях културни ценности, които се поддържат чрез законови или други средства. Тази дефиниция обхваща съвкупността от защитени територии и всички категории трябва да бъдат съгласувани с нея. Необходимо е да се изтъкне, че макар всички защитени територии да задоволяват изискванията, съдържащи се в тази дефиниция, на практика точните цели и задачи, заради които се обявяват защитени територии са най-различни.

Основните цели за поддържане на защитените територии са следните – научно-изследователска дейност; защита на първичното състояние на природата; запазване на видовото и генетичното разнообразие; съхраняване функциите на околната среда; защита на определени културни и природни забележителности; отдих и туризъм; образование; трайно използване на природните блага на естествените екосистеми; съхраняване на културните и традиционни особености.

Като резултат от съблюдаването на главните цели на поддържане, комбинации и приоритети според изискванията на IUCN (1994) произлиза следното разнообразие от форми на защита:

- I. Строг режим на защита, т.е. природен резерват;
- II. Запазване на екосистемите и организиране на отдиха, т.е. национални паркове;
- III. Запазване на природните забележителности, т.е. природни паметници;
- IV. Запазване на природата с полагане на грижи, т.е. защитено местообитание;
- V. Запазване на ландшафта, т.е. защитен ландшафт;

VI. Трайно използване на естествените екосистеми, т.е. защитена територия за използване на ресурсите.

Смята се, че най-голямо значение за опазване на биологичното разнообразие имат резерватите със строг режим на охрана, националните и природни паркове и т.н. управляеми резервати. Според българското законодателство те съответстват на националните и природни паркове, резерватите и поддържаните резервати и защитени местности. Изхождайки от тези позиции и установените природозащитни режими, авторът застъпва тезата, че най-подходящи за развитието на екотуризъм и някои други форми на алтернативен туризъм се явяват националните и природни паркове, част от защитените местности и природните забележителности. На тази основа същите са разглеждани като ресурс за развитието на вътрешния и международен туризъм.

Ключови думи: защитени територии, резерват, национален парк, природни забележителности, защитени местности, природен парк, поддържан резерват.

5.6. Georgiev G., 2007. Environmentally protected areas in Bulgaria as a resource for development of tourism. IX International conference “Strategic development of tourism industry in the XXI century”, 25-26 May, Ohrid, Macedonia, p.49

През 1994 г. Международният съюз за защита на природата (IUCN), в резултат на повече от двадесетгодишни усилия, успя да въведе и развие обща и приложима за отделните страни класификация на екологично защитените територии. По този начин шестте категории защитени територии бяха диференцирани както следва:

1. Територии със строг режим на защита (т.н. природни резервати);
2. Територии за защита на екосистемите и организация на рекреацията (национални паркове);
3. Територии за защита на природните обекти (природни паметници);
4. Защита на природните територии чрез специални мерки (защитени местообитания);
5. Територии за опазване на пейзажите (защитени пейзажи);
6. Територии за постоянно използване на екосистемите (защитени зони за използване на ресурсите).

Съгласно законодателството в областта на околната среда на Република България следните територии съответстват на горепосочените категории – Национални паркове (категория II), природни паметници (категория III), устойчиви резервати и защитени територии (категория IV) и природни паркове (категория V). Към настоящия момент в България са признати 430 защитени територии, обхващащи територия от 55 000 ха. Значителна част от тях попадат в европейската екологична мрежа NATURA 2000 и други са част от рамсарските територии. В същото време това са защитени територии с огромен потенциал за развитие на туризма. Настоящият доклад представя използваната към днешна дата класификация на защитените територии, също както и препоръки за тяхното използване като ресурс за развитие на туризма.

Ключови думи: защитени територии, орнитологично важни места, NATURA 2000

5.7. Georgiev G., 2008. International treaties and conventions of conservation of biodiversity, as a limiting factor of the natural tourist resources utilization in Bulgaria. XIX Biennial International Congress Tourism, “Hospitality Industry 2008, New Trends in Tourism and Hospitality Management”, 07-09 May 2008, Opatija, Croatia, Abstract, pp.465 – 475

Развитието на туризма в последно време показва, че заедно с положителните, основно икономически и рекреационен ефект, туризмът може да оказва негативно влияние върху околната среда. То обхваща всички основни екологични компоненти и в най-голяма степен природата. Най-разпространените форми на туризма (зимният, водните спортове и морската рекреация) са силно зависими от най-чувствителните елементи на природната среда – планините и морското крайбрежие. Този факт, заедно с глобалната загриженост за околната среда, също както и нуждата от здравословен начин на живот, включващ екологично чиста околна среда, поставя необходимостта за търсене на нови, алтернативни форми на туризъм и следователно – нова политика за стратегическо развитие на туризма в страната.

В същото време, някои от най-ценните местообитания баха презастроени през последното десетилетие, което оказва негативен ефект върху биоразнообразието. Международните конвенции, директиви и спогодби, подписани от Република България са един от възможните начини за прекратяване на урбанизацията в тези територии. Настоящият доклад има за цел да направи анализ на основните договори, подписани от България, основно в контекста на произтичащите от това ограничения и възможности за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Ключови думи: международни конвенции и договори, алтернативен туризъм

5.8. Georgiev G., M. Vasileva, 2009. Some problems related to balneo, spa and wellness tourism development in Bulgaria. Доклад на международен симпозиум “The challenges and perspectives of the Tourism and Management” University of Tourism and Management, Skopje, Macedonia, 26th -27th September 2009

Настоящият доклад има за цел да проследи възникването и развитието на балнео, спа и уелнес туризма в България. Направен е сравнителен анализ на тези три вида туризъм. Под наблюдение са и съответните законодателни актове, регулиращи изискванията за категоризиране на балнео, спа и уелнес хотели.

Направени са някои заключения и препоръки, които могат да бъдат от полза за по-нататъшното развитие на тези форми на туризъм в България.

Ключови думи: балнео, спа и уелнес туризъм

5.9. Georgiev G. 2009. Protected areas along the Bulgarian Black Sea Coast and some problems relating to their recreational utilization. Доклад на международен симпозиум “Заповедници Kryma. Теория, практика и перспективи заповедного дела в Черноморском регионе”, Симферополь, Украина, 22-23 Октомври 2009 г., сс. 24-28

В статията е направена кратка характеристика на Черноморския биогеографски район. Подчертано е, че този район се простира като тясна ивица с ширина приблизително от 10 – 30 км по Черноморското ни крайбрежие. В биотично отношение Черноморския регион е много специфичен, характеризирайки се с много видове, които липсват във вътрешността на страната и повечето от тях принадлежат към топлолюбивите елементи. Последното нарежда Черноморието между районите с най-силно подчертан субмедитерански характер на флората и фауната. Единствено тук в страната са разпространени 43 вида редки растения, които са представители почти изключително на южно евкийската, субиранската, средиземноморската, субсредиземноморската или понтийската флора. По черноморското ни крайбрежие

минава и вторият по значение миграционен път на птиците Via Pontika. Забележително е и останалото фаунистично разнообразие.

На тази основа е изградена и мрежата от защитени територии по черноморското крайбрежие. В работата е направен анализ на особеностите в биологичното разнообразие на тези територии, като е акцентирано на рамсарските територии, лонгозните резервати, двата природни парка и част от защитените местности. Посочени са и основните проблеми при рекреационното усвояване на защитените територии по тези места и са направени някои препоръки по отношение на преодоляването им.

5.10. Georgiev G. M. Vasileva, 2009. NATURA 2000 and tourism development. Доклад на международен симпозиум “Заповедници Kryma. Теория, практика и перспективи заповедного дела в Черноморском регионе”, Симферопол, Украина, 22-23 Октомври 2009 г., сс. 29 – 34

В докладът е направена характеристика и са разгледани особеностите на Европейската екологична мрежа NATURA 2000. Подчертано е, че това е екологична мрежа от защитени зони и че тя е инструмент за общността. Приносът на NATURA 2000 в цялостния процес за опазване на биологичното разнообразие се изразява в предотвратяване на деградирането, фрагментирането и унищожаването на естествени и полуестествени хабитати на редки и защитени видове. Екологичната мрежа, като такава, гарантира свободното географско разпространение на видовете, осъществяването на генетичен обмен и мигриране. Чрез NATURA 2000 Европейският съюз участва в изграждането на мрежата ЕМЕРАЛД съгласно Бернската конвенция, която обхваща цяла Европа и някои Северно африкански държави. Същата се изгражда на базата на две директиви – Директивата за птиците и Директивата за местообитанията. Обект на защита по двете директиви са над 140 природни местообитания и над 600 вида растения и животни със значение за общността. Страните-членки, както и новоприсъединяващите се държави, са длъжни да установят разпространението на тези местообитания и видовете в своите територии и да поставят част от тях под защита.

В България с решение на Министерския съвет са приети 114 защитени зони за опазване на дивите птици и 228 защитени зони за опазване на местообитанията. Общо в България към днешна дата, от Министерския съвет са приети 332 защитени зони по NATURA 2000, покриващи 33,89 % от територията ѝ. За 10 от зоните границите по двете директиви съвпадат.

В статията е представено виждането на авторите по отношение изграждането на бъдещата стратегия за развитието на туризма в защитените зони по NATURA 2000.

5.11. Георгиев Г., М. Василева, 2009. Concepts for sustainable and alternative tourism development. Доклад на международен симпозиум “Ohrid Symposium on Geography and Sustainable development”, Охрид, Македония, 22-25 Октомври 2009г., сс. 285 -292

Търсенето на специфични начини, с които да бъдат разрешени проблемите и да се осигури предотвратяване на конфликтите, съпътстващи съвременното развитие на туризма предполага следното:

- Спад в броя на туристите, съвпадащо по време и място;
- Промяна в типа и формите на туризма;

- Оперативно и стратегическо планиране на туристическите дейности и развитие, свързани с други социално-икономически и обществени дейности;

- Професионално обучение на всички учстници в туристическия сектор.

За постигане на очакваните резултати в тези направления е необходимо да бъдат приети, развити и реализирани две съвременни концепции в туристическата индустрия:

- Концепция за развитие на устойчив туризъм;

- Концепция за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Спецификата на двете концепции е предмет на множество дискусии и дебати както на теоретично, така и на оперативно ниво.

Настоящият доклад разкрива личната позиция на авторите по тези много важни за практиката проблеми. Те правят опит да представят своя дефиниция на термина „устойчив туризъм”, да опишат характеристиките на алтернативните форми на туризъм от гледна точка на настаняване, брой туристи, туристическо и бизнес поведение и взаимовръзката им с възстановителните способности на околната среда.

Авторите смятат, че правилната реализация на концепциите за развитие на устойчив туризъм и алтернативни форми на туризъм в пазарните икономики изисква придържане към следните принципи:

- Ангажираност на местните общности;

- Признаване на колективната отговорност на етапите на планиране и вземане на решения, разрешаване на проблемите, реализация и оценка на проектите;

- Използване на систематичен подход за интегрирани решения на социални, икономически, екологични и други проблеми, свързани с цялостната система;

- Спазване на екологични ограничения;

- Равенство пред закона;

- Реализация на дългосрочно стратегическо планиране с оглед на бъдещето.

Акцент е поставен и върху най-разпространените форми на алтернативен туризъм.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативни форми на туризъм, екотуризъм, селски туризъм, културен и хоби туризъм

5.12. Георгиев Г., М. Василева, 2009. The system of protected areas in the countries of the Balkan region and the implementation of the concepts for sustainable and alternative tourism. Доклад на международен симпозиум “Ohrid Symposium on Geography and Sustainable development”, Охрид, Македония, 22-25 Октомври 2009г., сс. 97 - 107

Изследването има за цел да представи анализ на системата от защитени територии в страните от Балканския регион. Обект на наблюдение са различните консервационни режими и техните специфични особености по отношение на управление и регулиране. Поради биогеографските характеристики на защитените територии, съществуването на ендемични и реликтни видове, както и на други такива, които са обект на защита от различни конвенции, директиви и програми, са направени някои препоръки за развитието на различни форми на алтернативен туризъм. Специален акцент е поставен на опита на България в изграждането на мрежа от защитени територии, включваща 3 Национални парка, 11 Природни парка, 50

Резервата, 35 Поддържани резервата, 500 Защитени местности и 350 Природни забележителности.

Предложена е възможност за изграждане на съвместни туристически пакети с партньорството на съседните на България страни.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативни форми на туризъм, екотуризъм, защитени територии, международни договори и конвенции

5.13. Георгиев Г., М. Василева, 2009. Системата от защитени територии в България и реализация на концепцията за устойчив и алтернативен туризъм. Доклад, представен на конференция “Отраслово многообразие - условие за устойчиво развитие на селските райони”, Велико Търново, България, 12-14 Ноември 2009 г., сс. 258 - 265

България е една от най-уникалните в биогеографско отношение страни в Европа. Най-ценните в природонаучно отношение екосистеми са обхванати от защитени територии. Към днешна дата в страната са обявени 55 резервата с площ от 77 124, 05 ха; три национални парка, обхващащи 193 047 ха; 11 природни парка включващи 275 447,8 ха; 35 поддържани резервата с площ от 4571,79 ха; 449 защитени местности, обхващащи 72 884, 05 ха и 349 природни забележителности с площ от 18 175,41 ха. Общата площ на защитените територии в България е 641 251 ха, което е 0,57% от територията на страната.

От направените анализи и оценки на биологичното разнообразие на тези защитени територии е повече от очевидно, че те представляват солидна база за развитие на екотуризма. В същото време, в резултат на неразумната им експлоатация съществува реална опасност да бъде загубен ценен генетичен фонд.

В работата е възприета позицията, че екотуризмът в защитените територии в България трябва да изхожда от възприемането и прилагането в туристическата практика на две съвременни концепции – за развитие на устойчив туризъм и за развитие на алтернативни форми на туризъм. Застъпена е тезата, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм допълва концепцията за устойчив туризъм.

Ключови думи: биогеографски особености, биологично разнообразие, защитени територии, алтернативни видове туризъм.

5.14. Георгиев Г., М. Василева, 2009. Рамсарските територии в страните от Балканския регион и развитието на туризма. Доклад, представен на конференция “Отраслово многообразие - условие за устойчиво развитие на селските райони”, Велико Търново, България, 12-14 Ноември 2009г., сс.251 - 257

Оценявайки значението на влажните зони с дълбоко убеждение, че опазването им може да бъде осигурено чрез съчетаване на дългосочна национална политика с координирани международни действия, научната общност реагира спрямо посегателствата и неразумното отношение към тях със сключването на Конвенцията за опазване на влажните зони с международно значение, особено като местообитания на влаголюбиви птици. Тя бе приета на 02.02.1971 г. в Рамсара, неголям ирански град на брега на Каспийско море. Това е първият договор, отнасящ се до защита на местообитанията и биологичното разнообразие. Днес Рамсарската конвенция включва 159 страни, обединени в седем географски региона – Африка, Азия, Източна Европа, Западна Европа, Южна и Северна Америка и Океания, обхващащи 1869 територии с

площ от 183 681 110 ха. Най-много такива територии има във Великобритания – 168 плюс още 16 в извънстронната част, Мексико – 113, Австралия - 65, Швеция – 51, Китай – 36 и т.н. В страните от Балканския регион се намират 63 такива територии, обхващащи 1 377 979 ха.

Изхождайки от концепцията за развитие на устойчив туризъм в работата е предложен модел за рекреационното им усвояване и по-нататъшното развитие на екотуризма.

Ключови думи: Рамсарски места, екотуризъм, устойчив туризъм, биологично разнообразие, орнитофауна

5.15. Георгиев Г., 2009. NATURA 2000 and development of tourism. Доклад на международен симпозиум „Challenges for analysis of the Economy, the Business and Social Progress”, Szeged, Hungary, 19-21 November 2009

В законодателната рамка на Европейския съюз, в сектор Защита на природата, Комисията е приела два основни документа, регламентиращи консервационната дейност на видовете и естествените местообитания. Това са Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици, известна и като Директива за птиците, както и Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания, дивата флора и фауна, наречена Директива за местообитанията.

Основната цел на тази международна инициатива е да спомогне за опазване на биоразнообразието, вземайки предвид местните икономически, културни и регионални особености. И двете директиви се разглеждат като средство за реализация на концепцията за устойчиво развитие. Европейската общност, която е страна по Бернската конвенция, осигурява изпълнение на задълженията, посочени в нея на база на двете директиви като поставя законови изисквания за създаването на европейска екологична мрежа, наречена NATURA 2000.

NATURA 2000 представлява екологична мрежа от защитени територии. Тя е инструмент на ЕС за опазване на естествените местообитания също както и на най-значимите видове за Общността. Всяка страна-членка на ЕС има задължението да изгради мрежата в границите на своята държава в съответствие с Директивата за птиците и Директивата за естествените местообитания. Чрез NATURA 2000, ЕС участва в реализацията на екологичната мрежа ЕМЕРАЛД, по условията на Бернската конвенция, която обхваща страните в Европа и някои държави в Северна Африка.

Изграждането на NATURA 2000 на територията на България е сред ключовите ангажменти на правителството с оглед на присъединяването на страната към ЕС.

Настоящото изследване прави анализ на постигнатите резултати в тази област, както и на проблемите произтичащи от връзката на мрежата с туристическите ресурси в България. Направени са някои препоръки основно към страните от Балканския полуостров с оглед на бъдещото им присъединяване към ЕС.

Ключови думи: NATURA 2000, Директива за птиците, Директива за естествените местообитания, екологична мрежа ЕМЕРАЛД, Бернска конвенция

5.16. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Definition and classification of balneo, spa and wellness centres. Доклад на международен симпозиум “HOTELPLAN”, Belgrade, Serbia, 22-23, April, 2010, pp. 715 – 721

Настоящият доклад има за цел да направи аналитично изследване на появата и развитието на медицинския туризъм в България и в частност на балнео, спа и уелнес

туризма. Направено е проучване с цел авторите да диференцират тези три вида туризъм. Съответните законодателни актове, регулиращи изискванията за категоризиране на балнео, спа и уелнес хотели също са обект на изследване.

На основата на качествата на минералната вода, авторите предлагат класификация на типовете хотели и съществуващите форми на медицински и спа центрове, използвани с цел превенция, лечение и релаксация на туристите.

Специално внимание е отделено на опита на страните от Западна Европа. Направени са някои заключения и препоръки, които могат да бъдат от полза за по-нататъшното развитие на тези форми на туризъм в България.

Ключови думи: медицински, балнео, спа и уелнес туризъм, класификация на хотели

5.17. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Some problems related to the definitions of balneo, spa and wellness tourism. Доклад на международен симпозиум “Tourism & Hospitality Industry 2010: New Trends in Tourism and Hospitality Management”, Opatija, Croatia, 06-08 Май 2010г., pp.902 - 908

Здравно-ориентираният туризъм се оценява като сегмент с нарастваща значимост в обхвата на глобалната туристическа индустрия през последните десетилетия. Бързо протичащите процеси на сегментиране и фрагментация доведоха до обособяване на независими категории и подкатегории на здравния туризъм, такива каквито са спа, уелнес и балнео-насочените видове туризъм. Тяхната широка популяризация по света и потребителска удовлетвореност са предпоставка за обособяването им в независими индустрии, излизащи извън рамките на туризма. Логично възниква най-важният въпрос – каква е ключовата концепция за всяка от тези индустрии? Как са интерпретирани в различните страни и региони на света? Защо не е възможно да има една унифицирана концепция и дефиниция за спа и уелнес туризъм в глобален план? Каква е причината за изобилието от интерпретации, описващи техните обхват, мащаб, използвани средства и крайни продукти.

Настоящият труд прави анализ на най-значимите проблеми, свързани с дефинициите на спа, уелнес и балнео-ориентираните индустрии и техните специфични особености в туризма.

Напрени са някои препоръки за създаване на модел за развитието на тези форми на туризъм в България.

Ключови думи: спа, уелнес, балнео туризъм, здравно ориентиран туризъм

5.18. Georgiev G., M. Vasileva, 2010. Some problems in development of alternative forms of tourism in Bulgaria. Доклад на международен симпозиум “Tourism & Hospitality Industry 2010: New Trends in Tourism and Hospitality Management”, Opatija, Croatia, 06-08 Май 2010г. pp. 1422 - 1430

България има международен имидж на туристическа дестинация, предлагаща биполярен туристически продукт. Известна е като страна, развиваща летен туризъм по модела „слънце-пясък-море” и зимен туризъм от типа „сняг и ски”. В резултат на тази биполярност е налице висока сезонност, презастрояване на туристическите комплекси по Черноморското крайбрежие, както и в най-добрите планински центрове, съпроводени с масова консумация на туристически услуги.

Реализацията на подобна туристическа политика оставя България с многобройни туристически ресурси, които са неоползотворени до този момент. Последните биха могли да допринесат за развитието на алтернативни форми на туризъм.

Целта на настоящия труд е да се направи анализ на скрития потенциал на алтернативните форми на туризъм, като се постави акцент на селския и екотуризма. Обект на наблюдение са тяхното съдържание и специфика. Специално внимание е отделено на процеса на развитие на селския и екотуризма в някои региони на света и в България. Широко възприето е мнението, че тези две форми на туризъм допринасят за ефективната експлоатация на различните туристически ресурси на страната, повечето от които са разположени в слабо развити региони и области. И двете форми на туризъм спомагат за продуктовата диверсификация на българския туризъм като едновременно водят до намаляване на високата сезонна и териториална концентрация.

Направени са някои препоръки и изводи с цел по-нататъшното развитие на селския и екотуризма.

Ключови думи: селски туризъм, екотуризм, пазарна диверсификация, устойчиви форми на туризъм

5.19. Георгиев Г., 2010. Some aspects and problems related to rural and ecotourism development in Bulgaria. Доклад в научна конференция „Алтернативи за развитие на съвременния туризъм” посветена на честването на 45-годишнината от създаването на специалност „Туризм” в ИУ-Варна, Варна, България, 24-25 Юни 2010г., сс. 75 - 82

Търсенето на специфични възможности, които да разрешат съществуващите проблеми и да съдействат за преодоляване на конфликтите, свързани с развитието на съвременния туризъм, поставя изискването за създаване на две концепции, които да бъдат възприети и приложени в туристическата практика. Първата концепция е свързана с развитието на устойчив туризъм, а втората с развитие на алтернативни форми на туризъм. Първата също може да бъде отнесена като продължение на концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Настоящият доклад прави исторически преглед на създаването и развитието на селския и екотуризма в глобален и регионален мащаб. Обект на изследване са еволюционното развитие на двете дефиниции и съвременното разбиране за съдържанието на тези две форми на туризъм. Засегнати са някои основни проблеми, свързани с тяхното развитие. Направен е опит за оценка на мястото и значимостта на защитените територии и защитените зони в контекста на селския и екотуризма.

Ключови думи: устойчив туризъм, алтернативен туризъм, селски туризъм, екотуризм, защитени територии и защитени зони

5.20. Георгиев Г., 2010. Problems concerning development of alternative tourism forms in Bulgaria. Доклад на международна научно-практическа конференция „Актуальные проблемы экономики и управления в социальной сфере/ Actual problems of economy and management in social sphere”, Образователное профсоюзов „Академия труда и социальных отношений”, Кафедра экономики и управления в социальной сфере, Москва, Россия 2010, сс.118-124

Търсенето на специфични възможности, които да разрешат съществуващите проблеми поставя необходимостта от разработване на две съвременни концепции и тяхното приложение в туристическата практика. Първата е концепцията за развитие на устойчив туризъм, а втората – за развитие на алтернативни форми на туризъм.

Настоящото изследване поддържа тезата, че концепцията за развитие на алтернативни форми на туризъм допълва концепцията за устойчиво развитие на

туризма. Нещо повече, тя разкрива някои от подходите за постигането на тези резултати.

Под наблюдение са някои специфични особености на най-популярните форми на алтернативен туризъм. В частност това са еко-, селски, яхтинг, културен, хоби и голф туризъм и тяхното развитие в България.

Направени са препоръки относно съвременното съвместно оползотворяване на ресурсите, които допринасят за развитие на гореспоменатите форми на туризъм в граничните региони на България и Гърция.

Ключови думи: устойчиво развитие, устойчив туризъм, алтернативни форми на туризъм, селски туризъм, екотуризм

5.21. Georgiev G., 2010. Issues related to management and recreational use of Bulgarian national parks. International Internet Conference "New Dimensions of the modern world", Melitopol, Ukraine, pp.153 – 158

Настоящата статия изследва произхода, развитието и еволюцията в дефинирането на основните категории защитени територии, които са от първостепенна важност за опазване на биоразнообразието и организацията на рекреационните дейности, в частност категорията на националните паркове. Специално внимание е отделено на факта, че един от най-ефективните начини за изпълнение на многофункционалните задачи на тези защитени територии е тяхното функционално зонирание. Предмет на наблюдение са някои специфични проблеми свързани с обособяването на такива зони в различни региони на света. Поставен е акцент на въпроси, възникващи във връзка с рекреационното усвояване на националните паркове. Направен е подробен анализ на системата от национални паркове в България, като е поставен акцент на тяхното зонирание и рекреационно използване.

Ключови думи: защитени територии, национални паркове, функционално зонирание, рекреация, биоразнообразие

5.22. Георгиев Г., М. Василева, 2010. Шедьоврите на нематериалното културно наследство в страните от Югоизточна Европа и развитието на туризма. Доклад представен на Черноморски туристически форум 2010 „Културният туризъм – бъдещето на България”, Варна, България, 23 – 25 Септември 2010г. сс. 49 – 62

Културата играе съществена роля като ресурс в изграждането и поддържането на националната и религиозната идентичност и на културното многообразие, което се цени и търси от европейските туристи. В статията е застъпена тезата, че културният туризъм може да се разглежда като симбиоза между два елемента – култура и туризъм. Ето защо тенденциите за развитие на културния туризъм до голяма степен отразяват тези за ролята на културното наследство и туризма в днешния и утрешния свят.

В същото време, в основата на развитието на културния туризъм стои стремежът за опазване на световното културно и свързаното с него природно наследство. Особено голяма в това отношение е ролята на ЮНЕСКО. Организацията стои начело на международните усилия за защита на културното многообразие, на материалното и нематериалното наследство. За постигане на своите цели ЮНЕСКО насърчава идентификацията, защитата и опазването на световното културно и природно наследство, заедно с по-широкото разпространение на словесното и нематериалното наследство. Тези цели са обединени от две конвенции – Конвенцията за опазване на

световното културно и природно наследство и Конвенцията за защита на нематериалното наследство.

В работата е направен анализ на значението на нематериалното културно наследство в глобален и регионален мащаб и ролята на конвенцията за опазването му. Разгледани са възможностите за използването на шедьоврите на това наследство в страните от Югоизточна Европа за нуждите на туризма. Направени са и съответните изводи и препоръки

Ключови думи: конвенции, световно културно наследство, нематериално културно наследство, нестинарство, полифонично пеене

5.23. Georgiev G., 2010. The world's tangible and intangible cultural heritage and development of cultural tourism in Bulgaria. В Актуальные проблемы и перспективы развития социальной сферы, Сборник научных трудов по итогам Международной научно-практической конференции, Образовательное профсоюзов академия труда и социальных отношений, Кафедра икономики и управления в социальной сфере, Москва 2010, сс. 2- 8

В статията се разглеждат някои от особеностите в развитието на културния туризъм в България и преди всичко на обектите, включени в Конвенцията за опазване на Световното културно и природно наследство и Конвенцията за защита на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО. Формулирани са и са анализирани редица определения в тази област и са проследени проблемите и опасностите, които съществуват при използването им като ресурс за развитието на туризма. Особено внимание е обърнато на конвенцията за опазване на нематериалното световно наследство. Авторът се придържа към тезата, че в смисъла на този международен акт под „опазване” би трябвало да се разбира прилагане на мерки за осигуряване на жизнена трайност на нематериалното културно наследство, включително неговата идентификация, документиране, изследване, съхраняване, развитие, експлоатация, популяризиране предимно чрез формално и неформално образование, а така също и възраждането на различни аспекти на това наследство. Осигуряването на защита на нематериалното наследство на страните по конвенцията намира израз в идентифицирането и определянето на различните елементи на нематериалното културно наследство, което съществува на тяхна територия с участието на общностите, групите и съответните неправителствени организации. За осигуряване на идентификацията с цел опазване, всяка държава в зависимост от съществуващата ситуация създава един или няколко регистъра на нематериалното културно наследство на нейна територия. Именно те представляват най-голям интерес по отношение на разглеждането им като ресурс за развитие на културния туризъм в България.

Ключови думи: културен туризъм, световно културно наследство, нематериално културно наследство, нестинарство, архаична полифония

5.24. Георгиев Г., М. Василева, 2010. Някои особености и проблеми в развитието на концепцията за устойчив и алтернативен туризъм. В „Предприемачество и клъстерно развитие”, Издателство ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград, 2010, сс. 36 – 46

Настоящата статия прави анализ на произхода и развитието на идеята свързана с концепциите за устойчиви и алтернативни форми на туризъм. Под наблюдение е ролята на различните международни организации и Европейската общност и тяхната работа в тази сфера. Изяснени са основните дефиниции в обхвата на устойчивото развитие,

устойчивият туризъм и алтернативните форми на туризъм. Поставен е акцент върху предпочитаните форми на алтернативен туризъм с оглед на факта, че България има потенциал за развитие на екотуризм, особено в по-слабо икономически развитите райони.

Ключови думи: устойчиво развитие, устойчив туризъм, алтернативни форми на туризъм, екотуризм, Дневен ред 21.